

ЗРЕЛА РАСПРАВА

Разговор је пре свега тржница, на којој се нешто даје да би се нешто добило, на којој се обавља купопродаја знања.

Али, кад саговорници у разговору већ очекују неку добит, макар и неко ситно повлађивање њиховом самољубљу, а такву добит не остваре, разговор постаје расправа. У расправи саговорник више није само противник, већ и непријатељ. Кад се то деси, заборавља се да је разговор прилика у којој се истина рађа и проверава, па постаје поприште, на коме противника треба по сваку цену дотући, без обзира на истину.

У расправи не учествује сиротиња. Она се спори да би нешто уграбила.

Расправљају богати, а богат је онај, који увек има више него што може да му се узме.

Поседовање није такво богатство, јер не постоји толико велики посед да у целости не може да буде одузет. Такво богатство је једино мудрост, а она се стиче пре свега ушима. Зато никада не затварај уши пред оним што други говори, поготову не онда, када се с њима не слажеш, када те нападају, или омаловажавају. Тек ти туђи говор отвара очи и омогућава да себе јасно видиш.

Сад ваљда видиш да у овом разговору треба да будемо они, који ће истину да рађају, да је међусобно одмере, уреде и провере, да већ мртве истине познају и сачувају, а такође и они, који ни тим истинама, ни себи самима неће слепо веровати, али ће у том неверовању умети и да се зауставе кад треба.

Ако будемо умели да погодимо то: "кад треба", ако будемо умели паметно да одаберемо језик којим ћемо да разговарамо, можда ће нам понекад поћи за руком да будемо и мудри.

Ако се у таквом разговору, подигнутом у расправу, досегне нека истина, она заузврат престаје да бива сврха за себе, већ постаје средство којим ћемо узајамно да се умудрујемо.

Зрела се расправа познаје по томе што из ње сви саговорници излазе мудрији. У зрелој расправи добијају чак и они, који су у њој осуђени. У њој се објављује љубав према мудрости.